

Криминология

CZU 343.35:35.08(478)

ABORDĂRI CONCEPTUALE CU PRIVIRE LA CRIMINALITATEA "GULERELOR ALBE"

Alexandra TIGHINEANU

doctor în drept, departamentul Drept
Academia de Studii Economice a Moldovei

Mirela TIGHINEANU

masterandă, programul de master Drept economic
Academia de Studii Economice a Moldovei

REZUMAT

Transformările sociale, economice, psihologice și de altă natură din ultima perioadă de timp, care au loc în societatea noastră, pe lângă anumite rezultate pozitive, au avut și au în continuare multiple consecințe negative, inclusiv agravarea situației criminogene. Un trend de creștere cantitativă în acest sens a fost identificat și în raport cu infracțiunile de corupție, spălarea de bani, delapidare, evaziune fiscală, fraudă, ș.a. toate acestea constituind criminalitatea „gulerelor albe”. În acest articol ne propunem să analizăm diferite abordări conceptuale cu privire la criminalitatea gulerelor albe

Cuvinte cheie: criminalitatea „gulerelor albe”, corupția, funcționar public, criminalul cu gulerul alb, spălarea banilor, evaziunea fiscală, delapidarea, fraudă.

CONCEPTUAL APPROACHES TO “WHITE COLLAR” CRIME

Alexandra TIGHINEANU

doctor în drept, departamentul Drept
Academia de Studii Economice a Moldovei

Mirela TIGHINEANU

masterandă, programul de master Drept economic
Academia de Studii Economice a Moldovei

SUMMARY

The social, economic, psychological and other transformations of the last period of time, which take place in our society, in addition to certain positive results, have had and continue to have multiple negative consequences, including the aggravation of the criminogenic situation. A trend of quantitative growth in this regard has also been identified in relation to the crimes of corruption, money laundering, embezzlement, tax evasion, fraud, etc. all this constituting the crime of the “white collar” crime. In this article we aim to analyze different approaches to the concept of “white collar” crime.

Key words: white-collar crime, corruption, civil servants, white-collar criminals, money laundering, tax evasion, embezzlement, fraud.

Problema. Problematika criminalității „gulerelor albe” are un caracter complex și multidimensional, necesitând o abordare integrată în vederea soluționării ei.

Această necesitate lansează promovarea unor concepte ale noțiunii „criminalitatea gulerelor albe”. Or, indicatorii calitativi ai acestor categorii juridice ur-

mează, în opinia noastră, să rezulte din limitele normativului penal în vigoare, iar cercetările criminologice să ofere soluții privind efectele aplicării uniforme a acestora. Pe măsură ce însăși noțiunea de “criminalitatea gulerelor albe” nu are o abordare unilaterală în sens juridico-penal, studiile criminologice oferă diferite valențe acestor noțiuni, iar ca efect fenomenul are

o reprezentare diferită de la un cercetător la altul, precum și de la o soluție la alta.

Actualitatea temei cercetate. Fenomenul criminalității „gulerelor albe” este în creștere și este în general unul dintre cei mai importanți factori distructivi care operează într-o societate de tranziție. Criminalitatea gulerelor albe complică substanțial modernizarea socială, economică și politică, oferind prioritate intereselor private în managementul proceselor complexe de reconstrucție a societății. Într-o asemenea situație, voința politică a statului este supusă intereselor de grup înguste ale birocrăției mercantile, fapt ce subminează încrederea cetățenilor de rând în guvernare.

Scopul și sarcinile cercetării. Constă în elucidarea principalelor aspecte legate de particularitățile criminalității „gulerelor albe”, în special examinarea profundă și multilaterală a conceptului criminalității „gulerelor albe” și diferențierea acestui concept de unele similare.

Metode aplicate și materiale utilizate. Pentru realizarea cercetării în lucrare au fost folosite metoda logică, istorică, sociologică, comparativă și statistică. În calitate de materiale științifice au fost utilizate Codul penal al Republicii Moldova, Convenții internaționale în materia prevenirii corupției și spălării banilor, precum și surse doctrinare naționale și internaționale.

Rezultate obținute și dezbateri: Apariția sintagmei „guler alb” este atribuită scriitorului american Upton Sinclair, care a numit la mod figurat, funcționarii, administratorii și managerii în anii '30. Cert este că timp de mai multe decenii, funcționarii din Europa și America erau întotdeauna îmbrăcați în cămăși albe cu guler, iar cele mai frecvente erau gulerele detașabile, care erau produse în cantități mari.

Părintele termenului „criminalitatea gulerelor albe” este considerat a fi sociologul și criminologul nord-american **Edwin Sutherland** (1883–1950), care l-a utilizat pentru prima dată, în anul 1939, într-un articol denumit „White Collar Criminality” adresat Societății americane de Sociologie. În viziunea lui, criminalitatea „gulerelor albe” este alcătuită din ansamblul de infracțiuni „comise de persoane respectabile, cu statut social înalt în cursul activității lor profesionale”. [13]

Totuși, termenul „criminali cu gulere albe”, cu referire la „conceptul de criminaloid” a fost folosit inițial de **E.A. Ross** (1907). Concentrându-se pe oamenii de afaceri care s-au angajat în acte frauduloase folosind o mască de oameni respectabili, Ross a scris de asemenea, că criminaloid este un „dușman mai periculos societății, mai redutabil de departe decât un simplu criminal, pentru că el folosește o imagine de persoană veritabilă și operează pe o scară mai ridicată”. [11]

E. Sutherland susținea că criminalitatea „gulerelor albe” se produce cel mai frecvent, prin prezentarea

eronată a situației financiare a întreprinderilor, prin manipularea bursei și mituirea persoanelor publice în scopul de a asigura contracte avantajoase, prin mita care se dă pentru realizarea unor tranzacții comerciale, deturnarea de fonduri financiare și folosirea lor în alte scopuri ce vizează încălcarea legii cât și practicarea pe scară largă a bancrutei frauduloase ș.a.m.d. [2, p. 68]

În lucrările sale timpurii, E. Sutherland a subliniat impactul criminalității „gulerelor albe” asupra persoanelor fizice, dimensiunea pagubelor pe care le cauzează criminalitatea „gulerelor albe” corporațiilor și societății în general, argumentând că daunele financiare cauzate „se dovedesc a fi de câteva ori mai mare decât daunele comise de toate celelalte tipuri de crime.” [2, p. 64]

În același timp a fost observată o dublă reacție a societății cu privire la criminalitatea „gulerelor albe”. Pe de o parte, publicul nu a perceput natura acțiunilor ilegale ale „criminalității gulerelor albe” din cauza absenței victimelor în sine. Pe de altă parte, dacă astfel de fapte erau percepute drept infracțiuni, pericolul lor a fost nivelat de societate având în vedere natura non-violentă.

Sutherland a chemat la o schimbare a valorilor publice, întrucât acești criminali respectabili cu „gulere albe” să fie priviți ca fiind egali cu criminalii de rând. El a afirmat că criminalitatea gulerelor albe nu este la fel de serios tratată ca criminalitatea obișnuită, de stradă, deoarece clasele superioare au puterea să influențeze crearea și administrarea legii. [9, p. 411–412]

Discursurile și publicațiile lui Edwin Sutherland care au culminat cu studiul *White-collar criminality* din anul 1949, nu numai că a creat conceptul de „guler alb” acestei zone noi, dar a stimulat răspândirea de cercetări și, nu întâmplător, a provocat furori în cercurile criminologice cu privire la necesitate studierii acestui concept ca focus legitim al cercetării și teoriei. [8]

Urmașii lui E. Sutherland au depus eforturi pentru a îmbunătăți conceptul și caracteristicile criminalității „gulerelor albe”. Încercările de clarificare a conceptului au fost cauzate de deficiențele interpretărilor tradiționale: ele nu au acoperit și nu au luat în considerare infracțiunile săvârșite în afara domeniului de activitate regulat al infractorilor și conexe, de exemplu, cu evaziune fiscală prin falsificarea declarației de venit, fraudă în vânzarea de terenuri, imobile și așa mai departe. În acest sens cele mai multe definiții formulate după E. Sutherland au avut o definiție mai largă. Astfel, mai mulți cercetători s-au arătat interesați de studierea acestui fenomen.

Termenul de criminalitate a „gulerelor albe” este deseori confundat cu unii termeni apropiați ca sens, pe care unii autori îi consideră sinonime cu primul. Este vorba de următoarele concepte:

- corupția;

- criminalitatea de serviciu;
- criminalitatea persoanelor cu funcții de răspundere (a funcționarilor publici);
- criminalitatea profesională;
- criminalitatea elitei;
- criminalitatea respectabilă;
- criminalitatea corporativă;
- criminalitatea economică;
- criminalitatea de gospodărie;
- criminalitatea de producție;
- criminalitatea de business (business crime). [16]

Fără examinarea etiologiei și a sensului acestor termeni, precum și a corelației lor cu termenul de criminalitate a „gulerelor albe” nu vom putea stabili semnificația și oportunitatea ultimului.

De la bun început conceptul în cauză a stârnit discuții contradictorii, fiind însă în cele din urmă recunoscut de marea majoritate a savanților occidentali. Mai jos vom prezenta doar unele abordări ale problemei criminalității „gulerelor albe” de către criminologi din diferite țări. Astfel, **Russ Long** susține că în prezent pot fi evidențiate patru categorii de bază de infracțiuni:

- criminalitatea de violență;
- infracțiunile împotriva proprietății;
- infracțiunile fără victime;
- criminalitatea „gulerelor albe”.

În acest mod criminalitatea „gulerelor albe” este plasată printre tipurile principale de criminalitate. De menționat că în lucrarea sa *Criminalitatea și contracararea* **Russ Long** a rezervat spațiu pentru acest tip de criminalitate mai mult decât pentru toate celelalte împreună luate. **Russ Long** pledează pentru abordarea problemei în varianta propusă de E. Sutherland. [13]

Un alt cercetător preocupat de studierea criminalității gulerelor albe a fost **criminologul american E.M. Schur**. În viziunea sa, infracțiunile gulerelor albe sunt infracțiuni profesionale săvârșite de persoane care ocupă o poziție social-economică înaltă. Ca sinonim al acesteia el operează și cu termenul „criminalitate respectabilă”. La această categorie Schur atribuie astfel de fapte cum sunt infracțiunile legate de activitatea de antreprenoriat: fixarea ilegală a prețurilor, publicitatea falsă, încălcarea prevederilor legii împotriva trusturilor, a legii cu privire la controlul asupra confecționării și comercializării produselor alimentare și medicamentelor, a legii cu privire la raporturile în industrie și soluționarea litigiilor de muncă, evaziunea fiscală, care sunt numite de E. Schur escrocherie neprofesională (în sensul că este comisă de cetățeni respectabili care nu fac parte din lumea criminală obișnuită). În opinia lui, criminalitatea „gulerelor albe” cuprinde, totodată, și delapidări comise prin diferite metode – sustrageri directe, falsificarea actelor. O ca-

tegorie aparte, în viziunea lui Schur, o alcătuiesc furturile din magazine și falsificarea bonurilor, care sunt infracțiuni săvârșite de amatori.

Preocupat de definirea criminalității gulerelor albe s-a arătat și criminologul german **O. Terstegen**, care consideră că este o conduită antisocială cu scop de îmbogățire, practică de persoane cu o poziție socială de prestigiu, în limitele profesiei lor, în așa mod încât ele, în pofida premisei de conduită legală a tuturor celorlalți, ei singuri abuzează de încrederea socială de care se bucură grupul lor. [16]

Criminologul american **G. Edelhertz** (1970) a propus o definiție diferită a criminalității „gulerelor albe”: „Acțiune ilegală sau o serie de acțiuni ilegale săvârșite prin mijloace non-fizice prin ascundere/tăinuire sau înșelătorie, pentru a obține bani sau proprietăți, pentru a evita plata sau pierderea de bani sau proprietăți sau pentru a obține afaceri sau avantaje personale”. [16]

Rezultă că omul de știință ca elemente cheie evidențiază semnele de fraudă sau abuz de încredere, interes propriu, dar ignoră „exclusivitatea” subiectului, adică aparținând clasei superioare. [10, p. 2]

Pe baza tendințelor de corporatizare a activității economice și, în consecință, tranzacții ilegale în acest domeniu, oamenii de știință la un moment dat au încercat să ia în considerare teoria crimei cu guler alb prin prisma „crimei corporative” (sau infracțiune corporativă).

Preocupați de clasificarea criminalității „gulerelor albe” s-au arătat **James Coleman și Donald Cressey**, care divizează infracțiunile gulerelor albe în două categorii principale:

1. Infracțiuni comise în numele unei corporații.
2. Infracțiuni împotriva unei corporații.

1) **infracțiuni comise în numele unei corporații**, printre care se pot menționa: mita plătită unor oficiali în scopul obținerii unor avantaje economice sau politice, vânzarea unor produse deficitare sau care pun în pericol sănătatea și viața populației, falsificarea datelor de fabricație ale unor produse în scopul menținerii lor pe piață, reclamele false fără acoperire reală, modificarea unor prețuri peste valoarea lor reală în scopul obținerii unor beneficii suplimentare, evitarea platei impozitelor către stat prin mistificarea cifrelor de afaceri etc.

2) **infracțiuni comise împotriva unei corporații** sunt cele care se săvârșesc de către membrii cu funcții administrative sau de conducere ai unei societăți care lucrează pentru profit. Dintre ele se pot menționa furturile, fraudele, delapidările, sabotajele, furtul prin intermediul computerelor, unul dintre cele mai ingenioase delictе, facilitate de progresul tehnic al societăților contemporane și orice alte acte ilegale care prejudiciază activitatea corporației respective. Majoritatea acestora sunt ținute sub tăcere și „rezolvate” cu

mijloace interne pentru a nu crea publicului o imagine dezagreabilă care ar putea compromite interesele comerciale ale corporației.

Respectând un principiu similar, **Richard Quinney și Marshall Clinard** în cadrul infracțiunilor economice disting două tipuri. [12, p. 24]

Primul tip este criminalitatea profesională, aceasta este săvârșită de persoane fizice pe parcursul activității profesionale (postului de muncă) pentru a obține câștiguri personale (beneficii), precum și infracțiunile angajaților împotriva angajatorilor lor. [16] Cele două forme comune sunt furtul și fraudă. Exemple de furturi profesionale sunt îndepărtarea de angajați ai articolelor legate de locurile de muncă. Un exemplu de fraudă este inițiatorul de afaceri. Acest lucru se întâmplă atunci când un angajat utilizează informații care nu sunt disponibile publicului pentru a obține un avantaj personal.

Al doilea tip este criminalitatea corporativă (clasificată de aceștia drept infracțiune cu guler alb). Criminalitatea corporativă constituie: „totalitatea infracțiunilor comise de conducători sau de alți reprezentanți ai corporațiilor, dar tot în numele conducerii corporațiilor și cu folosirea statutului oficial al întreprinderii, în scopul de a-și spori averea sau pentru protecția altor interese”.

Acest tip de criminalitate include infracțiuni atât ale persoanelor juridice - corporații, cât și ale reprezentanților administrației corporațiilor. [16] Criminalitatea corporativă produce un rezultat de care beneficiază investitorii sau persoanele care se află în poziții înalte în cadrul companiei sau societății. Relația cu gulerul alb este că acestea sunt aproape similare, deoarece ambele sunt implicate în lumea afacerilor. Diferența lor este că crima cu guler alb însumează mai multe beneficii individuale, pe când criminalitatea corporativă însumează beneficii societății.

Această clasificare este susținută și de alți autori, printre care **Richard Appelbaum și William Chambliss**.

Conform viziunii altui savant (Gross E.), criminalitatea gulerelor albe include: 1) infracțiunile individuale comise împotriva corporației; 2) sustragerea resurselor; 3) infracțiunile comise în numele corporației; 4) profitarea ilicită cu încălcarea responsabilității etice, publice și (sau) prin metode criminale (fixarea prețurilor, înțelegerile ilicite, publicitate falsă); 5) producerea sau comercializarea produselor periculoase pentru viață și sănătate; 6) escrocherii; 7) criminalitatea profesională (legată de profesie); 8) infracțiunile politice și guvernamentale; 9) corupția (inclusiv protecționismul, abuzul de încredere, dirijarea abuzivă a fondurilor publice); 10) abuzul de putere; 11) luarea de mită; 12) violența funcționarilor publici (din poliție, armată). [16]

Celebrul criminolog german **Gunter Kaiser** consideră că criminalitatea „gulerelor albe” este alcătuită din infracțiunile comise de reprezentanții păturilor social-economice înalte. Deși la categoria infracțiunilor gulerelor albe trebuie atribuite și infracțiunile săvârșite de funcționarii publici și funcționari, totuși, în primul rând, după părerea lui, această criminalitate se manifestă prin infracțiuni economice, iar ultimele, la rândul lor, pot fi divizate în patru grupe principale:

1. Înțelegerile despre neadmiterea concurenței, încălcarea legislației cu privire la concurență și prețuri, inclusiv cămătărie; încălcarea drepturilor de autor și dreptului asupra mărcii comerciale; escrocheriile legate de fondarea firmelor de construcție, delictul săvârșit de companii, abuzul de încredere și falimentul fals.

2. Evaziunea fiscală; infracțiunile economice; obținerea creditelor pe cale ilegală și mituirea.

3. Încălcarea legislației cu privire la ocrotirea tineretului, a muncii, precum și privitor la asigurarea socială; încălcarea legislației cu privire la folosirea și ocrotirea mediului; falsificarea produselor alimentare și a mărfurilor industriale.

4. Escrocheriile legate de vânzarea mărfii (utilajelor, mașinilor de dactilografiat și cusut...) cu condiția asigurării cu lucru la domiciliu; procurarea ilicită a casei particulare sau a vilei”.

Al Capone, gangsterul din Chicago, îi numea pe cei care practică astfel de fapte „racheți legitimi”, în contrast cu cei care erau mult mai cunoscuți lumii interlope și care erau catalogați drept „racheți violenți”,. [13]

FBI-ul definește criminalitatea „gulerelor albe”: Acte ilegale, care sunt caracterizate prin înșelăciune, tăinuire, sau abuz de încredere și care nu depinde de aplicarea sau amenințarea cu forța fizică sau violență. Persoanele fizice și organizațiile se angajează în aceste acte pentru a obține bani, bunuri sau servicii; pentru a evita plata sau pierderea de bani sau servicii; sau pentru a asigura un avantaj personal sau de afaceri. [14]

În urma acestei definiții, FBI-ul tinde să ia o definiție mai largă a criminalității „gulerelor albe” decât mulți cercetători ai criminalității cu „gulere albe”.

Șirul de definiții și de exemple de clasificări ale conceptului de criminalitate a „gulerelor albe” poate fi continuat. Însă important este că problema criminalității „gulerelor albe”, pusă tranșant de E. Sutherland mai mult de șaizeci de ani în urmă, rămâne a fi și până în prezent un obiect de cercetări profunde în țările dezvoltate. Deși există diferite opinii, savanții nu pun la îndoială faptul existenței acestui fenomen social negativ. Spre regret, în Republica Moldova până în prezent problema criminalității „gulerelor albe” rămâne a fi foarte puțin studiată. Există totuși unele lucrări în care sunt abordate anumite manifestări ale

criminalității „gulerelor albe”, cum ar fi corupția sau infracțiunile economice.

În România, problema criminalității „gulerelor albe” a fost abordată în mai multe manuale și studii, dar mai mult sub aspectul istoric sau comparativ. De asemenea, prezintă interes studiile problemei corupției discutate de criminologii români. Nici în țările CSI conceptul criminalității „gulerelor albe” nu a fost cercetat, deși există totuși unele articole și referiri la această problemă în manuale și dicționare. Este necesar a menționa că diferite manifestări ale criminalității „gulerelor albe” în URSS și apoi în Rusia au fost cercetate destul de profund și în acest domeniu au fost elaborate zeci de lucrări. Astfel, devine evidentă oportunitatea și importanța atât științifică cât și practică a unui studiu vizând problema criminalității „gulerelor albe”.

Criminalitatea „gulerelor albe” prezintă interes și pentru criminologii din Republica Moldova. Astfel, criminologul **Igor Ciobanu**, făcând referire la criminalitatea din alte țări și la tendințele acesteia, face trimitere la criminalitatea „gulerelor albe”, și menționează faptul că alături de corupție, trafic de droguri și de arme, trafic de ființe umane, șantaj, se formează o criminalitate specifică, distinctă de criminalitatea de stradă, simplă, practică de indivizi izolați din starturile sociale mai puțin favorizate, care urcă pe cele mai ridicate trepte sociale, relațiile sociale cotidiene. Astfel, autorul sus-numit invocă *discriminarea criminalității* pe scara tuturor straturilor sociale a criminalității contemporane ca una din tendințe. [5, p. 41]

Un alt criminolog din Republica Moldova care a abordat criminalitatea „gulerelor albe” este **Valeri Bujor**. Acesta consideră că termenul de criminalitate a „gulerelor albe” este deseori confundat cu unii termeni apropiați ca sens, pe care unii autori îi consideră sinonime cu primul. Este vorba de următoarele concepte: corupția, criminalitatea de serviciu, criminalitatea persoanelor cu funcții de răspundere (a funcționarilor publici), criminalitatea profesională, criminalitatea elitei, criminalitatea respectabilă, criminalitatea corporativă, criminalitatea economică, criminalitatea de gospodărie, criminalitatea de producție și criminalitatea de business (business crime).

În cele mai dese cazuri, criminalitatea gulerelor albe este confundată cu criminalitatea economică și cu însăși corupția.

În primul rând, termenul de criminalitate economică nu poate fi utilizat în calitate de sinonim al termenului de criminalitate a „gulerelor albe” și, cu atât mai mult, nu-l poate înlocui. Deși criminalitatea „gulerelor albe”, într-adevăr, include și multe infracțiuni economice, sensul termenului dat este însă cu mult mai larg.

În al doilea rând, și sensul termenului criminalitate de corupție este cuprins în sensul termenului gulerelor albe, ultimul fiind însă mai larg. [3, p. 115]

Bujor a realizat corelația dintre criminalitatea „gulerelor albe” și alte tipuri de criminalitate apropiate. După cum se vede, criminalitatea „gulerelor albe” include pe deplin următoarele tipuri de criminalitate: criminalitatea de corupție, criminalitatea corporativă, criminalitatea de serviciu imprudentă, criminalitatea bancară și criminalitatea fiscală. În același timp, în unele cazuri (în special când infracțiunea este comisă de o persoană din categoria celor cu gulerile albe), la criminalitatea gulerelor albe se pot referi unele infracțiuni care fac parte din următoarele tipuri de criminalitate: criminalitatea ecologică, criminalitatea informatică, criminalitatea politică și criminalitatea organizată.

Totodată, astfel de tipuri de criminalitate cum sunt: criminalitatea elitei politice, criminalitatea respectabilă și criminalitatea deținătorilor de putere sunt doar parțial cuprinse de criminalitatea gulerelor albe, deoarece, deși subiectul infracțiunilor din aceste tipuri de criminalitate este același, la primele trei categorii de criminalitate el poate comite, grație poziției sale, și infracțiuni de viol, omor, huliganism, furt, adică acele infracțiuni care nu pot fi incluse în categoria criminalității „gulerelor albe”.

De asemenea, cea mai recentă abordare a criminalității „gulerelor albe” este cea a doctorului în drept, **RUB Jacob**, care a definit noțiunea de crimă a „gulerelor albe”, ca fiind considerată un act (acțiune sau omisiune) săvârșit intenționat, dirijat de dorința de a obține profit, non-violent, ilegal, interzis de legea penală, exprimat în săvârșirea unor ilegalități financiare, afaceri înșelătoare sau necinstite; practici înșelătoare sau abuz de putere săvârșite de o persoană juridică sau de o persoană fizică care își folosește statutul ocupațional, cunoștințele speciale sau competențele tehnice pentru a obține un folos financiar ilegal, acțiuni care au cauzat un prejudiciu (pierderi materiale, cheltuieli financiare, discreditare etc.) sau care au creat un risc real de survenire a prejudiciului în sectorul public sau privat. [6]

Drept trăsături indispensabile ale oricărei fapte infracționale de natura gulerelor albe, cu excepția metodei frauduloase de obținere a profitului, sunt considerate următoarele elemente obligatorii: 1) statutul ocupațional special al infractorului [4, p. 70]; 2) abuzul de acest statut special occupational [15, p. 80]; 3) legătura de cauzalitate dintre statutul special ocupațional și comportamentul fraudulos exprimat în abuz. Lipsa acestor elemente va transforma infracțiunea gulerelor albe într-o fraudă ordinară pe care o poate săvârși oricine.

Caracteristicile contemporane recunoscute ale criminalității „gulerelor albe”, în domeniul economico-financiar sunt de natură a demonstra complexitatea fenomenului, dar mai cu seamă trebuie luate în considerare pentru aprecierea posibilităților de descoperire și probare a faptelor ilicite comise. [7, p. 8]

Principalele caracteristici ale criminalității „gulerelor albe” sunt:

- infracțiunile sunt comise în scopul maximizării profiturilor referindu-se la diferite forme de comerț și alte activități profesionale;
- implică relații strânse între participanți, uneori chiar forme complexe de organizare;
- presupun implicarea unor persoane care se bucură de poziții sociale, economice, politice și profesionale dintre cele mai bune;
- se comit într-o perioadă mare de timp, greu de circumscris, aceste infracțiuni fiind formate dintr-un complex de acțiuni ce se întreprind într-o perioadă de timp relativ îndelungată ;
- acoperirea lor este ușurată de complexitatea operațiunilor financiare și de posibilitățile pe care le oferă ținerea contabilității, pentru a disimula afacerile frauduloase;
- autorii lor știu să inspire încredere prin atitudini și comportament, sunt inteligenți, avizați și versați;
- complexitate și dificultate în acțiunea de descoperire și de cercetare;
- implică sentimente de victimizare din partea persoanelor cercetate însă are un caracter nonviolent.

Analizând părerile doctrinarilor menționați în prezenta cercetare, definim criminalitatea „gulerelor albe” ca fiind o *faptă social periculoasă, reglementată de legea penală, săvârșită cu intenție, având drept scop obținerea de foloase materiale, ce rezidă în comiterea încălcărilor de ordin economico-financiar și fiscal, comisă de persoane cu funcții publice sau de conducere, profitând de statutul său ocupațional, utilizând metodele și mijloacele aferente activității sale și care cauzează prejudicii materiale și de imagine sectorului public și privat.*

Concluzii. În urma celor enunțate supra, putem concluziona că pe măsură ce însăși noțiunea de criminalitate a „gulerelor albe” nu are o abordare unilaterala în sens juridico-penal, autorii definesc în mod diferit criminalitatea „gulerelor albe”, iar acest fapt determină interpretarea contradictorie a acestui fenomen.

Referințe bibliografice:

1. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. Monitorul Oficial Nr. 72-74 din 14.04.2009. În vigoare din 12.01.2019.
2. Amza T. *Criminologie teoretică. Teorii reprezentative și politică criminologică*. București: Lumina Lex, 2000.
3. Bujor V., Ilie S. *Corelația dintre criminalitatea gulerelor albe și alte tipuri de criminalitate*. În: Anale științifice. Ediția a II-a și III-a. Academia „Ștefan cel mare” a MAI, Chișinău, 2002.

4. Bujor V., Ilie S. *Geneza conceptului de criminalitate a gulerelor albe*. În: *Studii criminologice și juridice privind criminalitatea*. Anuarul științific al C.C.Ș. al Academiei de Poliție „Ștefan cel Mare” și Asociația Tinerilor Juriști Cercetători. Ediția 2. Chișinău: Academia de Poliție „Ștefan cel Mare”, 2001.

5. Ciobanu I. *Criminologie*. Chișinău: Cardidact, 2007.

6. Rub J. *Autoreferatul tezei de doctor în drept: Aspecte criminologice privind reducerea criminalității gulerelor albe în Moldova și în Israel: abordarea comportamentului criminal*. Chișinău, 2017.

7. Voicu C. ș. a. *Drept penal al afacerilor*. București: Rosetti, 2002.

8. Donald J. Newman. *White-Collar Crime*. In: *Law and Contemporary Problems*. Published by: Duke University School of Law, 1958 <https://scholarship.law.duke.edu/lcp/vol23/iss4/9/> (vizitat la 02.11.2021)

9. Gennaro F. Vito, Jeffrey R. Maahs, Ronald M. Holmes. *Criminology: Theory, Research, and Policy*- 2nd edition. London: Jones and Bartlett, 2006.

10. Larsson D., Alalehto T. *The Reaction Towards White Collar Crime: When White - Collar Crime Matters*. In: *The Open Criminology Journal*, 2013.

11. Ross E.A. *Sin and society: An analysis of latter-day iniquity*, Boston: Houghton Mifflin, 1907 <https://archive.org/details/sinandsocietian00rossgoog/page/n18/mode/2up> (vizitat la 05.11.2021)

12. Rub J., Gîrla L. *White-collar crime: definitional issues and classification*. În: *Revista Națională de Drept*, 2015 nr. 8(178), p. 19-26.

13. Sutherland E.H. *White-Collar Criminality*. In: *American Sociological Review* 5(1), 1940 https://is.muni.cz/el/1423/podzim2015/BSS166/um/Sutherland._1940._White-collar_Criminality.pdf. (vizitat la 02.11.2021)

14. *White-Collar Crime* <https://www.fbi.gov/investigate/white-collar-crime> (vizitat la 02.11.2021)

15. Киселев К.А. *Восприятие ненадежности рабочего места (Job Insecurity) как фактор вовлечения личности в беловоротничковую преступность*. Саратов: Издательство Саратовского университета, Серия: Философия, Психология, Педагогика, 2014, Том 14, Выпуск 3, с. 76-82.

16. Мельничук Т.В. *Генезис теории беловоротничковой преступности в криминологической*. [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vznu_Jur_2015_2\(1\)_31.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vznu_Jur_2015_2(1)_31.pdf) (vizitat la 05.11.2021)

INFORMATII DESPRE AUTOR

TIGHINEANU Alexandra –
doctor în drept, departamentul Drept, Academia de Studii Economice din Moldova,
tighineanu.alexandra.grigore@ase.md
TIGHINEANU Mirela –
masterandă, programul de master Drept economic,
Academia de Studii Economice din Moldova,
tighineanu.mirela@gmail.com